

KÜLALIIKUMINE JA KOGUKONNA KAASAMINE

Kullamaa vald, Lääne-Nigula vald, Martna vald, Noarootsi vald, Nõva vald

KOKKUVÕTE

Koht: Martna Päevakeskus

Aeg: 29.03.2016

Algus 11.00

Lõpp 12.45

Osalejad: Tiiu Aavik, Triin Lepp, Mikk Lõhmus, Rutt Lillepea, Marju Kasterpalu, Aivi Heinleht, Tarmo Heinleht, Aare Lauren, Rivo Noorkõiv (vt registreerimisleht)

Päevakava

1. Külaliikumise teema ühinemisläbirääkimistel. Kogukondade kaasamine ja elanike osalemine uue valla juhtimises.
2. Kodutööde ärakuulamine. Ettepanekud ja osapoolte soovid.
3. Teemagrupi sisend ühinemislepingusse.
4. Kohapeal algatatud küsimused.

Rivo Noorkõiv, ühinemiskonsultant Geomedia OÜ, tutvustas kokkusaamise eesmärgi ja tegi ettepaneku lähtuda päevakorrast. Kogukondade kaasamine on oluline, et võtta kasutusele kohalikke arengueeldusi ja võimaldada elanike osalemist valla juhtimises. Mudeleid selleks on erinevaid, eesmärk decentraliseeritud juhtimine ja demokraatik otsustusprotsess. Iga KOV esindajal paluti enne tänast koosolekut kodutööna mõelda järgmistele küsimustele:

1. Milline on praegune kogukondade kaasamise praktika teie vallas. Millised õigusaktid kogukondade/MTÜd, külavanemad kaasamist reguleerivad?
2. Palju on toimivaid külaarendusseltse, külavanemaid, külamajasid? Hinnang nende tegevusele.
3. Millised on MTÜde, külavanemate jms toetuskeem, kuidas on see vallavalitsuse poolt vallaelarve kasutamise osas reguleeritud?
4. Kuidas on kogukondade esindajad kaasatud valla juhtimisse (näit volikogude komisjonidesse jms)?
5. Noarootsi vald on tõstatanud osavalla teema. See haakub ka kohaliku demokraatiaga. Milline on teie arusaamine osavallast, selle rakendamisest ühinemiskiirkonnas?

Mikk Lõhmus, Lääne- Nigula vallavanem, peatus ülalt alla ja alt ülesse initsiatiivide praktikal. Vallas on 37 küla. Lääne-Nigula vallas on külaelu komisjon, mille töös osaleb 9 liiget- külavanemad ja külaaktivistid - aktiivne osalus ja kohaliku elu korraldamises kaasärääkimine. Tihe teabevahetus ja toimib avalik foorum. Külaelu komisjon moodustatakse territoriaalsel printsiibil: igas piirkonnast kaks esindajat, kokku 8 inimest. Lisaks volikogu liikmed piirkondadest. Rahastamine- nii baasraha kui pearaha valem kasutamine. Külamajade rahastamine- tegevuskulu ja personali kulu osaline katmine vallaelarvest. Kolmas komponent: MTÜdele teenuste delegeerimine ja nende tegevuse rahastamine, näit. Taeblass toimib süsteem hästi. Neljas- toetused kodanikeühendustele projektide omaosaluse rahaliseks katteks. Viies - ülevallaste ürituste läbiviimise toetamine vallaelarvest. Vallas on volikogu poolt kinnitatud külavanema statuut. Kohustused külavanemale paneb küla, mitte vallavalitsus. Vald sätestab külavanema õigused. Võimalus on valida külakogu. Kogudustele on eraldi rahastamine- kalmistu korrashoiu ja sotsiaaltöö

tarvis. Kolmanda sektori töö on hästi käima läinud ja vallas kasutatav kogukondade toetamise mudel toimib.

Rutt Lillepea, Lääne-Nigula vald: peale KOV ühinemist on kogukonnad oluliselt aktiivsemad. Oluline, et on kehtestatud läbipaistev ja selge kord, nii toetuste taotlemiseks kui raha kasutamiseks.

Tiiu Aavik, Martna vallavanem, avas MTÜde toetamise kehtivat korda. Vallaeelarvest eraldatakse aastas 25 tuhat ning raha jaotatakse MTÜdele, kogudusele, spordiklubile, Rõude külaseltsile, Martna päevakeskusele, priitahtlikele pritsimeestele. Toetuslepingud. Rahastatakse valla ühisüritusi- 800 eurot aastas. Rahaliste vahendite jaotamine toimub avalikul arutelul volikogus ja komisjonides. Osa raha läheb taotlejate tegevuskulude katteks, millest osa saadakse vallavalitsusele tagasi, näiteks kommunaalkulud. Vald pole külavanemate ja MTÜdega kaetud. Igal pool pole kohalikke initsiatiive. Külavanemad on valitud tähtajatult. Nad on „häälekandjad“ külast volikogusse ja volikogust külalelanikele. Süsteem toimib. Külavanemad ja MTÜde esindajad kaasata volikogude komisjonide töösse. Ühinemislepingusse. A) Jätkata tugevate ühenduste toetamist senises rahalises mahus. B) Oluline on laiendada külaliikumise kandepinda, kuid see saab tekkida alt ülesse initsiatiivil. C) Jätkata kehtivaid rendilepinguid (MTÜd, perearst ja juuksur). D) On head näited, kus külaelanikud on oma kuludega teinud külaplatsi, kuid institutsiooni selleks pole moodustanud. Kirna külas kuulub vallale 0,5 ha maad, mida külaelanikud võivad kasutada külaplatsina oma ürituste läbiviimiseks. Uue valla moodustamisel tuleks neile selline võimalus jätta alles. E) Martna valda soovib kohapeal teeninduspunkti. Elanikele vaja säilitada kohapeal mitmed teenused, näit. sularahas üüri tasumise võimalus (ca 35 in). Oluline on anda koolitatud spetsialistidele tööd kohtadel.

Triin Lepp, Noarootsi vallavanem. Kehtestatud on uus külavanema statuut, 15 külavanemaga on leping 4 aastat (kokku 23 küla), olemas külavanema ametimärk. Statuudis on määratud külavanema ülesanded. Külaseltsid ei ole aktiivsed ja külamajasid pole, tegutsetakse vabaajakeskustes jt valla ruumides. Kehtestatud volikogu poolt toetuste kord - tegevustoetus, projektipõhine toetus, ühekordne toetus, projektide kaasfinantseerimine. Ka füüsiline isik võib taotleda toetust. Kokku aastas ca 3000 eurot, sellel lisandub perearsti, tuletõrjeseltsi jt eraldi rahastamine. MTÜ Noarootsi Tuuleenergiast saab ka 2 x a taotleda toetust mittetulundustegevuseks, lisaks haridusstipendiumivoor. Vald annab ettevõtjatele soodsalt ruume rendile (0 rent), ja toetab tegevuskulude katmist. Moodustatud on volikogu juurde sotsiaalkomisjon, mis tegeleb ka külaelu temaatikaga. Volikogus toimub arutelu osavalla teemal.

Aare Lauren, Kullamaa vald. Külavanemaid vallas ei ole, kogukondlik tegevus on jaotatud nelja piirkonna vahel. Külaseltsid on aktiivsed. Volikogu on kehtestanud korra kolmanda sektori tegevuste toetamiseks. Aastas 20 tuhat eurot, milles väike osa küsitakse tagasi (elekter ja vesi). Üüri külamajade eest ei võeta, need on antud rendile (3 külamaja). Üks külamaja on Kullamaa vallale kuuluv ja toimib iseseisvana. Neli korda on toetuse taotlusvoor. Projektid kultuuri, spordi, kogutuse töö korraldamiseks. Ühinemislepingus: A) Külamajad võiks jääda seltsidele. B) Kolmanda sektori tegevustoetused jääksid alles. Vallavalitsuse töösse kaasata peale ametnike ka teisi esindajaid. Volikogu komisjonides osalevad valimisliitudest liikmed.

Aivi Heinleht, Nõva vald. Meie vallas on 8 küla, ametlikult 1 külavanem. Külade aktiivsus perioodiline, eripäraks suviliste suur arv. Vallaeelarvest kolmanda sektori poolt raha taotlemine tagasihoidlik. Aktiivsed on küladeülesed organisatsioonid, näiteks pensionäride ühendus, kogudus. Variku kant aktiivne. Kehtestatud projektipõhise tegevuse toetamise kord- taotlejaks nii eraisik kui MTÜ- vallaeelarves ca 10 tuhat eurot. Vallas on neli külaplatsi. Haldusreformi komisjonis igast külast üks esindaja. Nõva ja Variku kant. Igal

aastal külade päev, eestvedaja Variku kant. Soov, et Nõva osas kodanikuaktiivsus oleks suurem. Ühinemislepingusse: A) Tagada infoliikumine kogukonna tasandil! B) Vallaeelarves tagada raha kogukondade toetamiseks. C) Volikogude komisjonidesse kaasata inimesi territoriaalse esindatuse põhimõttest lähtuvalt.

Otsus ühinemislepingu tarvis:

1. Tagada kogukondade osalemine ja kandepinna laienemine tulevase ühisvalla juhtimises, kasutades selleks erinevaid kaasamise vorme.
2. Ühtlustada toetusmeetmed ülevallaliste ja piirkondlike initsiatiivide läbiviimiseks, määratleda selleks volikogus kord ja vallaeelarves vahendid vähemalt tänases mahus, mis eraldatakse kohalike omavalitsuste poolt kolmandale sektorile.
3. Jätkata koguduste toetamist vähemalt tänases mahus.
4. Ühtlustada külavanemate statuut, samuti külamajade tegevustoetused.
5. Jätta kehtima senised ruumide üürilepingud, mis on seotud kohaliku omavalitsuse avalike ülesannete täitmisega. Martna vallas Kirna külas asuv külaplats, nimetusega Nurme, jätta elanikele kasutada avalike ürituste läbiviimiseks.
6. Rakendada teeninduskeskuse mudel valla elanikele avalike teenuste osutamiseks. Teeninduskeskused omavalitsuste tänastes keskustes ja piirkondlikes keskustes.

Osavalla mõiste täpsustamine:

1. Kullamaa vald ja Noarootsi vald täpsustavad osavalla mõiste, andes selle omapoolse sisu. Kirjalikud ettepanekud töörühmale hiljemalt 15. aprilliks 2016.

Koostas: Rivo Noorkõiv